

כוחו דפרסומי ניסא דחנוכה
אור לגרש את חושך השבת השחורה
 הרב מואיז נבון

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג עמוד ב

... בעי רבא: נר חנוכה וקידוש היום מהו? קידוש היום עדיף - דתדיר, או דילמא: נר חנוכה עדיף, משום פרסומי ניסא? בתר דאָפּעִיָא הדר פשטה [אחרי שהוא שאל, חזר וענה בעצמו]: **נר חנוכה עדיף, משום פרסומי ניסא.**

תוספות הרא"ש מסכת שבת דף כג עמוד ב

הדר פשטה: נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא. משמע הא לאו פרסומי ניסא תדיר קודם אפי' לדחות את שאינו תדיר,

חידושי הרשב"א מסכת שבת דף כג עמוד ב

... גבי נר חנוכה וקידוש היום נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא: הא לאו הכי קדוש היום עדיף משום דקדוש על היין מצוה מן המובחר, ומשום דאפשר לקדש אריפתא הוא דעדיף נר חנוכה, הא לאו הכי קדוש היום עדיף דהוי דאורייתא, וכן כתב הרב בעל ההלכות ז"ל נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא דאפשר דמקדש אריפתא.

חידושי הר"ן מסכת שבת דף כג עמוד ב

בתר דבעיא הדר פשטה נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא. ואם תאמר והיכי דחינן קידוש היום דאורייתא משום נר ביתו ונר חנוכה ז"ל דלא דחינן ליי דהא אפשר לקדוש אריפתא אלא דאי לאו משום שלום ביתו ופרסומי ניסא מצוה מן המובחר טפי אדחמרא כדאמרין "זוכרהו על היין בכניסתו":

פני יהושע מסכת שבת דף כג עמוד ב

דמסיק רבא דנר חנוכה עדיף מקידוש היום ודאי קשה. ואפשר לפרש מהטעם שכתב הרא"ש ז"ל דאפשר לקדש אריפתא:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעח סעיף א

מי שאין ידו משגת לקנות נר חנוכה ונר שבת, יקנה נר שבת מפני שלום ביתו (וע"ל סי' רס"ג סעיף ג); ואם יש לו לשל שבת ואין לו לנר חנוכה וליין לקידוש היום, יקנה לנר חנוכה, משום פרסומי ניסא. הגה: וה"ה נר חנוכה קודם ליין הבדלה, וע"ל סי' רצ"ו סעיף ה'.

משנה ברורה סימן תרעח ס"ק ד

(ד) ואין לו לנר חנוכה וליין וכו' - ומיירי דיש לו פת דאי אין לו פת קניית הפת דוחה אפילו לנר של שבת וכ"ש נר חנוכה וקידוש היום ועיין לעיל בסימן רס"ג סק"ט במ"ב ובה"ל שם:

ט"ז אורח חיים סימן תרעח ס"ק ב

(ב) יקני לני"ח. כי הר"ן ובי"י אף ע"ג דקידוש דאורייתא וני"ח דרבנן כיון דאפשר לקדש על הפת שמן לני"ח עדיף ע"כ ולפי זה אם אין לו פת אז פת עדיף שצריך לקדש עליו מדאורייתא אבל הרמב"ם כ' כאן דני"ח וקידוש היום שניהם מד"ס וני"ח עדיף מקידוש היום משום פרסום נס וא"כ אפי' אין לו פת נ"ח עדיף ...:

רמב"ם הלכות שבת פרק כט הלכה א

מצות עשה מן התורה לקדש את יום השבת **בדברים** שנאמר + שמות כ' + "זכור את יום השבת לקדשו", כלומר זוכרהו זכירת שבח וקידוש, וצריך לזכרהו בכניסתו וביציאתו, בכניסתו בקידוש היום וביציאתו בהבדלה.

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ד הלכה יב

מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הנסים שעשה לנו, אפילו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה שואל או מוכר כסות ולוקח שָׁמֶן ונרות ומדליק.

מגיד משנה [ר' ויזאל, 1300-1370, טולוזא] הלכות מגילה וחנוכה פרק ד הלכה יב

מצות חנוכה וכו'. שם (דף כ"ג): אמר רב הונא הרגיל בנר חנוכה הויין לו בניס ת"ח: ומ"ש רבינו אפילו אין לו מה יאכל וכו'. נראה שלמדו ממה שנתבאר פ' ז' מהלכות תמץ ומצה שאפילו עני שבישראל לא יפחות מד' כוסות והטעם משום פרסומי ניסא וכ"ש בנר חנוכה דעדיף מקדוש היום כמו שיתבאר בסמוך:

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף צט עמוד ב - מש ... 'ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין , ואפילו מן התמחוי... [דף קיב עמוד א] פשיטא! - לא נצרכא אלא אפילו לרבי עקיבא, דאמר: עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות - הכא משום פרסומי ניסא מודה. ...

רשב"ם מסכת פסחים דף צט עמוד ב

ואפילו. הוא מתפרנס מתמחוי של צדקה דהיינו עני שבעניים דתנן במסכת פאה [פ"ח מ"ז] מי שיש לו מזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי אפילו הכי אם לא נתנו לו גבאי צדקה ימכור את מלבושו או ילוה או ישכיר את עצמו בשביל יין לארבע כוסות:

לחם משנה הלכות מגילה וחנוכה פרק ד הלכה יב

מצות נר חנוכה וכו'. כתב ה"ה וכ"ש בנר חנוכה דעדיף מקדוש היום. וקשה דמאי כ"ש הוא זה!?! אי אמרינן חנוכה עדיף מקדוש היום היינו דחנוכה הוי פרסומי ניסא כדאמרינן בגמרא משא"כ בקדוש היום אבל ד' כוסות דאיכא בהו פרסומי ניסא כדכתב ה"ה ז"ל ודאי דהוי כמו חנוכה וא"כ לא היה לו לה"ה ללמוד הדין מכל שכן אלא מהוא הדין וצ"ע:

~ גדלות נר חנוכה ~

מצוה חביבה היא עד מאד
מוכר כסותו לקיימה
עדיף מקדוש היום
חזק מד' כוסות

~ קידוש ~

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קו עמוד א

זכור את יום השבת לקדשו - זוכרהו על היין בכניסתו.

קידוש ליל שבת

יום הששי. ויכלו השמים והארץ וכל צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. וישבת ביום השביעי מפל מלאכתו אשר עשה. ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו. כי בו שבת מפל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות.

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן.

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו, וישבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו, זכרון למעשה בראשית, תחלה למקראי קדש, זכר ליציאת מצרים. וישבת קדשך באהבה וברצון הנחלתנו. ברוך אתה ה', מקדש השבת.

• פרסום לעצמו (ולמשפחתו) – אין "פרסומי ניסא"

~ ד' כוסות ~

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים פרק י: א - מניין לארבעה כוסות? רבי יוחנן בשם ר' בנייה: כנגד ארבע גאולות ... והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי. ...

שמות פרק ו ... (ו) לכן אמר לבני ישראל אני יקח והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים: (ז) ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני יקח אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים: ...

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז

הלכה ו - בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים ...
הלכה ז - לפיכך כשסועד אדם בלילה הזה צריך לאכול ולשתות והוא מיסב דרך חירות, וכל אחד ואחד בין אנשים בין נשים חייב לשתות בלילה הזה ארבעה כוסות של יין, אין פוחתין מהם, ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה לא יפחתו לו מארבעה כוסות, שיעור כל כוס מהן רביעית.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף צט עמוד ב

מש' ... ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין, ואפילו מן התמחוי. ... משום פרסומי ניסא ...

רמב"ן בראשית פרק א פסוק א

ויש לשאול בה, כי צורך גדול הוא להתחיל התורה ב"בראשית ברא אלהים", כי הוא שורש האמונה, ושאינו מאמין בזה וחושב שהעולם קדמון, הוא כופר בעיקר ואין לו תורה כלל.

ר' שוול - [והסיבה ש]מי שיחשוב שהעולם קדמון אין לו תורה כלל כי מי שלא חידש העולם לא יכול לשנותו ולעשות הנסים.

- פרסום לעצמו ולמשפחתו (ולרעיו) - יש "פרסומי ניסא" (מצומצם)

~ נר חנוכה ~

הנרות הללו

הנרות הללו אנו מדליקין, על הנסים ועל התשועות ועל הנפלאות, שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, על ידי כהניך הקדושים. וכל שמונת ימי החנכה, הנרות הללו קדש הו, ואין לנו רשות להשתמש בהן, אלא לראותן בלבד, כדי להודות לשמך, על נסיד ועל נפלאותיך ועל ישועתך.

שמות פרק יד, יד קִנְקֹק יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּהְיוּ:

מהר"ל, חידושי אגדות, שבת כא: (ד"ה כשנכנסו)

... וי"ל שעיקר מה שקבעו ימי חנוכה בשביל מה שנצחו את היונים, רק שלא היה נראה שהיה נצחון ע"י נס הש"י שעשה זה ולא מכחם וגבורתם, ולפיכך נעשה הנס ע"י נרות המנורה שידעו שהכל היה בנס, המלחמה ג"כ. ...

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כא עמוד ב

מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק ... עד שתכלה רגל מן השוק - ועד כמה? אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: עד דכליא ריגלא דתרמודאי.

רי"ף מסכת שבת דף ט עמוד א - ב

רגלא דתרמודאי פ"י עצים ידועים אצלם ונקראים תרמודאי ובני אדם [יהודים] - חתם סופר] המביאין אותם נקראין תרמודאי ומתעכבין עד אחר שקיעת החמה כמו חצי שעה עד שמגיעין לבתיהם:

רש"י מסכת שבת דף כא עמוד ב

רגלא דתרמודאי - שם אומה, מלקטי עצים דקים, ומתעכבין בשוק עד שהולכים בני השוק לבתיהם משחשכה ומבעירים בבתיהם אור, וכשצריכין לעצים - יוצאים וקונין מהן.

Now, though I am certainly not going to "put my head between these mountains" to resolve this dispute, I will suggest that in following the Rashi camp - asserting that the *pirsumei nisa* of the Hannuka candle extends not only to oneself, one's family, and the Jewish nation but to the entire world - we will have answered the Lechem Mishneh's question on the Maggid Mishneh. For we can now understand exactly why the *pirsumei nisa* of the Hannuka candle is - "all the more so" - greater than that of the four cups: it is a publicization to the entire world!

- פרסום לעצמו ולמשפחתו ולרעיו וכל ישראל ואומות העולם - יש "פרסומי ניסא" מלא

And this is what is so important about the PN of NH. The PN of Hannuka connects us to the fundamental beliefs that there is a Creator – he has a plan, He is involved in bringing about that plan. We are part of that plan, of that story. **The miracle of Hannuka comes to connect us as a people to a story, to a purpose, to a power.** Hannuka is about inspiring us, it is about connecting us, it is about empowering us. [It is in a way, like all the flags waving on every street corner and the signs that say Yahad NeNatzeach].

HAVIVA: This is why the mitzvah is Haviva – it gives us a **reason to live**.

HA'ANI: This is why a *pauper* must sell his clothes to light candles – for what good are clothes if you have no purpose.

KIDDUSH: This is why we light **candles** instead of saying *kiddush* on wine – for what good is personal holiness if it is not connected to national holiness.

4CUPS: This is why our candles are even more important than our *four cups* – for what good is national holiness if it is not connected to global holiness.

To conclude, our enemies have darkened our world to no end, but we will dispel the darkness through our miraculous candles; our candles that connect us all to each other, to our purpose, to our strength – and to our God. We will be victorious over darkness – over pure evil – as it was in those days at this time.